

Sikorska, Krystyna

"Główny problem epistemologiczny filozofii nauki", Alina Motycka, Wrocław 1990 : [recenzja]

Studia Teologiczne 10, 299

1992

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Historyka filozofii zaskakuje też ukazane w książce oderwanie referowanych tematów od historii filozofii i wiązanie ich z dziejami pozytywistycznie wyjaśnianych nauk przyrodniczych. Tymczasem np. definicja znaku, podana na s. 12, nie różni się w swej treści od definicji znaku, głoszonej w XII wieku w szkole wiktorynów. Zaskakuje więc głębokie zerwanie teorii znaku, języka, symbolu z tradycją historyczną, zerwanie zarządzane przez pozytywizm.

Recenzowana książka jako wierne literaturze podsumowanie zagadnień i ich rozwiązań, jest wobec tego świadectwem czasów, wprost dokumentem dominujących dziś tendencji pozytywistycznych i logistycznych. W sposób zrozumiały ukazuje dziedziny, które w ich literaturze są prezentowane w bardzo skomplikowanych ujęciach.

Książka J. M. Dołęgi może stać się dla szerokiego kręgu odbiorców niezastąpioną pomocą w poznaniu teorii komunikacji od strony tematu znaku, języka i symbolu.

Mieczysław Gogacz

Alina Motycka, *Główny problem epistemologiczny filozofii nauki*, Ossolineum, Wrocław 1990, ss. 267.

Wydawnictwo Ossolineum wydało kolejną książkę A. Motyckiej z zagadnień metateoretycznych nauki. Praca ta — poza wprowadzeniem (s. 5-10), zakończeniem (s. 244-258), bibliografią (s. 259-262) i summary (s. 263-267) — składa się z pięciu rozdziałów. Pierwszy rozdział pt.: Analiza aktualnego stanu filozofii nauki — Ustalenie zagadnienia badawczego (s. 11-45) podejmuje następujące problemy: nauka a prawda, nauka a wyjaśnianie, nauka a racjonalność, zagadnienie założeń epistemologicznych i kryzysowe koncepcje nauki. W rozdziale drugim pt.: Znaczenie pojęcia struktury dla filozofii nauki (s. 46-73) zawarte są analizy dotyczące relacyjnego charakteru wiedzy, izomorfizmu struktury faktu i struktury zadania.

Do rozdziału trzeciego pt.: Konwencjonalistyczny wgląd w naukę (s. 73-114) autorka włączyła ujęcia, dotyczące elementu konwencjonalnego doboru faktów, istotnie względnego charakteru praw nauki, konwencjonalnych zasad nauki. W rozdziale tym znajduje się problem dynamicznej całości ustrukturyzowania (teoria jako dedukcyjny system aksjomatyczny, teoria a eksperyment), zagadnienie konfrontacji teorii naukowych (wybór hipotez a eksperyment, nauka w historii), kwestia konwencjonalistycznego przewrotu w filozofii nauki (Kontekst tworzenia, porządek, wybór, symbol, konstrukcja).

Tytuł rozdziału czwartego: Dialektyka pojęć przeciw logicznej analizie języka nauki (s. 115-166) obejmuje analizę zagadnienia filozofia matematyki a filozofia nauki (logicyzm a neopozytywizm, podstawy matematyki a szkoła dialektyczna), przedstawia problem: nauka a filozoficzna koncepcja nauki (logiczna analiza języka nauki — struktura teorii, dialektyka i dialektyczność — struktura zmiany, dialektyka negacji), sygnalizuje kwestie: nauka a filozoficzne założenia koncepcji nauki (skrajne empiryczne teorie poznawania neopozytywizmu, Gonsetha otwarta epistemologia poznawczego otwarcia, anantomia Ja — naukowego).

W ostatnim rozdziale piątym pt.: Uczni o nauce (s. 167-243) zawarte są spostrzeżenia uczonych dotyczące zastanej filozofii nauki oraz postulaty wskazujące na tworzoną filozofię nauki.

Omawiana praca jest przeznaczona dla specjalistów — filozofów i wszystkich tych, którzy interesują się filozofią nauki. Treść książki jest uzasadniania bogatą informacją naukową. Problem pracy jest przedstawiony spójnie, a zasadnicza teza jest argumentowana szczegółowymi wywodami. Przedstawiony kryzys współczesnej filozofii nauki autorka nie rozwiązuje, ale wskazuje sposoby wyjścia z niego.

Krystyna Sikorska

Tadeusz M. Sierotowicz SJ, *Między ewolucyjnym a stacjonarnym obrazem Wszechświata*, Kraków 1989, ss. 105.

Obserwujemy obecnie dynamiczny rozwój nauki. Przejawia się to w dużej ilości ukazujących się na ten temat pozycji książkowych. Stosuje się również coraz to nowsze metody badawcze. Mimo szybkiego rozwoju nauki, zauważono potrzebę sięgnięcia po nowe przykłady historyczne z zakresu historii nauki, które będą podstawą dla filozoficznych refleksji nad rozwojem nauki.

Na ten temat próbuje odpowiedzieć książka Tadeusza M. Sierotowicza wydana przez Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Autor postawił sobie za cel przedstawienie pew-